

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა № 28

01.06.2021

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ცემენტის წარმოება;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „მარკ გრუპი“, ქ. თბილისი, სამგორის რაიონი, მოსკოვის გამზ. N 19, ბ. 25;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: კასპის მუნიციპალიტეტი, სოფ. იგოეთი;

განცხადების შემოსვლის თარიღი: 02.04.2021;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „BS Group“.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შპს „მარკ გრუპის“ (ს/კ: 406314983) მიერ წარმოდგენილია კასპის მუნიციპალიტეტში, სოფ. იგოეთში ცემენტის საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ შპს „აკოს“ ცემენტის წარმოებაზე №03 (14.01.2011) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე 2011 წლის №-29 ბრძანებით გაცემულია გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა N000083 (13.06.2011). 2012 წლის 21 თებერვალს, შპს „აკოს“ და შპს „იგოეთი-2012“-ის ერთობლივი განცხადების საფუძველზე, საქართველოს გარემოს დაცვის მინისტრის №-44 ბრძანებით შპს „აკოს“-ზე გაცემული გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა (N000083) გადაეცა შპს „იგოეთი 2012“-ს (N000033; 27.02.2012). ხოლო 2019 წლის 27 თებერვალს, შპს იგოეთი-2012-ის განცხადების საფუძველზე, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის N2-189 ბრძანებით ძალადაკარგულად გამოცხადდა „შპს „აკოს“-ზე გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის 2011 წლის 20 იანვრის №-29 ბრძანებისა და „შპს „აკოს“ გაცემული გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შპს „იგოეთი 2012“-ზე გადაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვის მინისტრის 2012 წლის 21 თებერვლის №-44 ბრძანება“.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2021 წლის 10 თებერვლის N2-196 ბრძანებით გაიცა სკრინინგის გადაწყვეტილება კასპის მუნიციპალიტეტში, სოფ. იგოეთში შპს „მარკ გრუპის“ ცემენტის საწარმოს მოწყობასა და ექსპლუატაციაზე, რომლის თანახმად დაგეგმილი საქმიანობა დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, აღნიშნული ნაკვეთი წარმოადგენდა შპს „გუკა 2017“-ს საკუთრებას, რომელზეც ფუნქციონირებდა შპს „იგოეთი 2012“-ის ცემენტის საწარმო. 2020 წლის 21 ოქტომბერს ნაკვეთი მასზე არსებულ შენობა-ნაგებობებით და ტექნოლოგიური დანადგარებით გადავიდა შპს „მარკ გრუპის“ საკუთრებაში, რომელსაც დაგეგმილი აქვს შემდეგი სამუშაოების შესრულება: მოხდება ტერიტორიაზე არსებული ღია ლენტური ტრანსპორტიორების დემონტაჟი და გატანილი იქნება ტერიტორიიდან მათი რეალიზაციის მიზნით; მოხდება წისქვილის და მტვერდამჭერი ბუნკერის (შახტა) მკვებავი ღია ლენტური ტრანსპორტიორების ჩანაცვლება დახურული ხრახნული კონვეიერებით, ხოლო სილოსების ღია ლენტური ტრანსპორტიორების - დახურული თეფშებიანი ელევატორებით.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფლებამოსილი პირების მიერ, განხორციელდა კასპის მუნიციპალიტეტში, სოფ. იგოეთში შპს „მარკ გრუპის“ კუთვნილი ცემენტის საწარმოს შესწავლა/დათვალიერება. ინსპექტირების შედეგად დადგინდა, რომ შპს „მარკ გრუპის“ მიერ, საწარმო ცემენტის წარმოებისათვის საჭირო დანადგარებით და ინფრასტრუქტურით, შეძენილი იქნა შპს „იგოეთი 2012“-საგან, 2020 წლის ოქტომბრის თვეში. ასევე დადგინდა, რომ შპს „მარკ გრუპის“ საწარმოს ტერიტორია შემოღობილია გოფრირებული თუნუქის ფურცლებით, ტერიტორია მოშანდაკებულია საშუალო ფრაქციის ღორღით, ხოლო ცემენტის წარმოებისათვის განკუთვნილი დანადგარები (გარდა ცემენტის მიმღები ოთხი ერთეული სილოსისა და სპეციალურ ავტომატქანებში ჩასატვირთი და ტომრებში დასაფასოებელი მოწყობილობებისა) განთავსებულია ყველა მხრიდან დახურულ, კაპიტალურ შენობაში. საწარმოს ტერიტორიის შესასვლელთან განთავსებულ ერთსართულიან კაპიტალურ შენობაში მოწყობილია საოფისე ფართი, ასევე ოთახები მუშა-მომსახურე პერსონალის მოსასვენებლად, საშხაპე, სანიტარული კვანძი. საწარმოს ტერიტორიაზე ასევე მოწყობილია სასწორი ავტოტრანსპორტის ასაწონად. ინსპექტირების პროცესში საწარმო არ ფუნქციონირებდა და ასევე არ განხორციელებულა ცემენტის წარმოება 2020 წლის ოქტომბრის თვიდან დღემდე. შპს „მარკ გრუპის“ წარმომადგენლის განმარტებით, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებამდე კომპანია არ განახორციელებს საქმიანობას. ინსპექტირების დასრულების შემდეგ, 2021 წლის 21 აპრილს, შედგა დათვალიერების შესახებ ინსპექტირების №000818 აქტი.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, აღნიშნული საწარმო მდებარეობს კასპის მუნიციპალიტეტში, სოფ. იგოეთში შპს „მარკ გრუპის“ საკუთრებაში არსებულ 2854 მ² ფართობის მქონე, არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების, მიწის ნაკვეთზე (ს/კ: 67.06.43.063). საწარმოო ტერიტორიის და უახლოესი მოსახლის (აღმოსავლეთით) საკადასტრო საზღვრებს შორის მანძილი შეადგენს დაახლოებით 51 მეტრს. საწარმოს სამხრეთით 27 მეტრში განთავსებულია თბილისი-სენაკი-ლესელიძის ავტომაგისტრალი, ხოლო დასავლეთით - 825 მეტრში მიედინება მდინარე ლეხურა. მიწის ნაკვეთი ყველა მხრიდან შემოღობილია კაპიტალური კედლით, ხოლო ზედაპირი წარმოადგენს დატკეპნილი ღორღის ფენით დაფარულ ტექნოგენურ გრუნტს. საწარმოს მიმდებარედ ანალოგიური ტიპის საწარმოები არ ფუნქციონირებს.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია საწარმოსთან დაკავშირებული შემდეგი ალტერნატიული ვარიანტები: არაქმედების ალტერნატივა; საწარმოს განთავსების ალტერნატივა; ტექნოლოგიური ალტერნატივები. ტერიტორიის შერჩევას განიხილებოდა ორი ალტერნატივა: კომპანიის კუთვნილი ტერიტორია საკადასტრო კოდით 67.06.43.171; კომპანიის კუთვნილი ტერიტორია საკადასტრო კოდით 67.06.43.063. აღნიშნული ტერიტორიებიდან შერჩეული იქნა მეორე ნაკვეთი, რომელსაც ახასიათებს რიგი უპირატესობები, კერძოდ: პირველი ნაკვეთი განეკუთვნება სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთს, ხოლო მეორე ნაკვეთი - არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებისა; პირველი ნაკვეთის ფართობი შეადგენს 1372 მ²-ს, ხოლო მეორე ნაკვეთის-2854 მ²-ს; პირველი ნაკვეთის ფართობი საწარმოს ძირითადი ტექნოლოგიური დანადგარების და სხვა დამატებითი დანადგარების განთავსების და ტექნოლოგიური ციკლის სრულყოფილად წარმართვისთვის არასაკმარისია; მეორე ნაკვეთზე კი უკვე არსებობს შენობა-ნაგებობი, სადაც განთავსებულია ცემენტის წარმოებისთვის განკუთვნილი ინფრასტრუქტურა (ტექნოლოგიური დანადგარები); პირველ ნაკვეთზე, განსხვავებით მეორე ნაკვეთისაგან, განვითარებული არ არის საგზაო ინფრასტრუქტურა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ცემენტის წარმოება განხორციელდება 3 ტ/სთ წარმადობის ბურთულეებიანი წისქვილით. წელიწადში 310 სამუშაო დღისა და 24 საათიანი სამუშაო რეჟიმის პირობებში, დაგეგმილია 22 320 ტონა/წელ ცემენტის წარმოება, რომლისთვისაც გამოყენებული იქნება 16 700 ტ კლინკერი, 1200 ტ თაბაშირი, 4420 ტ დანამატი (ღორღი, ფრაქცია 5-10მმ).

საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე, ტერიტორიაზე განთავსებული იქნება შემდეგი ინფრასტრუქტურული ობიექტები: ნედლეულის მიმღები ბუნკერი; ბურთულეებიანი წისქვილი; პროდუქციის მიმღები შახტა; ციკლონი; სახელოიანი ფილტრი; გამწოვი ვენტილატორი; გაფრქვევის მილი; დახურული ხრახნული კონვეიერი; სილოსები; ნედლეულის საწყობი; ოფისი; საყარაულო ჯიხური; ჰიგიენური კვანძი.

საწარმოში კლინკერი, თაბაშირი და ღორღი შემოვა სატვირთო ავტომანქანებით და ჩაიყრება ძირითადი ტექნოლოგიური დანადგარების მიმდებარედ თითოეული ინგრედიენტისათვის გამოყოფილ საწყობში (ყველა მხრიდან დახურულ). საწყობიდან ნედლეული ბორბლებიანი სატვირთელის საშუალებით დოზირებულად ჩაიყრება წისქვილის მკვებავ ბუნკერში, ხოლო ბუნკერიდან - მის ძირზე არსებულ ხრახნულ კონვეიერში, საიდანაც მიეწოდება ბურთულეებიან წისქვილს. წისქვილიდან მიღებული ცემენტი, დახურული ხრახნული კონვეიერით, ჩაიყრება დახურულ მტვერდამჭერ ბუნკერში მოძრავ ჯამებიან ელევატორზე, საიდანაც ცემენტი ჩაიყრება ოთხ სილოსში, თითოეული ტევადობით 100 ტონა. სილოსებიდან ცემენტის გაცემა წარმოებს როგორც ცემენტშიდებზე, ასევე ტომრებში. დამტვერიანების პრევენციისათვის ცემენტის ჩაყრისას გამოყენებული იქნება ჩამტვერთავი სახელო, ხოლო ტომრებში დაფასობა მოხდება ორი წონითი დოზატორის დანადგარის საშუალებით. სილოსებიდან ცემენტის დანაკარგის თავიდან აცილების მიზნით მათზე დამონტაჟდება მილები, რომელთა ბოლო ჩაშვებული იქნება წყლიან რეზერვუარებში.

ცემენტის მტვრის ატმოსფეროში გაფრქვევა მოხდება ელექტროტუმბოს და მტვერგამწოვი მილის საშუალებით, მტვერდამჭერი სისტემის გავლით, რომლის შემადგენლობაში შედის დახურული მტვერდამჭერი ბუნკერი მტვერდაჭერის ხარისხით 10%, ერთი ციკლონი, მტვერდაჭერის ხარისხით 80% და ერთი სახელოიანი ფილტრი, მტვერდაჭერის ხარისხით 99%, დაჭერილი ცემენტის მტვერი დაბრუნდება წარმოებაში პროდუქციის სახით.

საწარმოში წყალი გამოიყენება მხოლოდ სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის, რისთვისაც ტერიტორიაზე მოეწყობა რეზერვუარი, რომელშიც დაგროვდება ავტოცისტერნით შემოტანილი წყალი. ტექნოლოგიურ პროცესში წყალი არ გამოიყენება. სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების ჩაშვება მოხდება ტერიტორიაზე არსებულ საასენიზაციო ორმოში, რომელიც პერიოდულად დაიცლება საასენიზაციო ავტომანქანის საშუალებით. ვინაიდან ტექნოლოგიური პროცესი მიმდინარეობს დახურულ შენობაში სანიაღვრე წყლების დაბინძურების რისკები პრაქტიკულად არ არსებობს.

საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე ადგილი ექნება მავნე ნივთიერებების გაფრქვევას ატმოსფერულ ჰაერში, რაც დაკავშირებული იქნება ნედლეულის მიღება-დასაწყობებასთან და საწარმოო პროცესთან. ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული ძირითადი დამაბინძურებელი ნივთიერებები იქნება: ინერტული მასალების და ცემენტის მტვერი.

ხმაურის წარმოქმნის ძირითადი წყაროს ექსპლუატაციის პერიოდში წარმოადგენს სატრანსპორტო ოპერაციებისთვის გამოყენებული ავტოსატრანსპორტო საშუალებები, ცემენტის საფქვაკი დანადგარი და ცემენტის გადატვირთვის კვანძები.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, კლინკერის შესყიდვა მოხდება აზერბაიჯანის რესპუბლიკაში ან საქართველოში. ტრანსპორტირება განხორციელდება კონტრაქტორი კომპანიის მიერ. დღის განმავლობაში სატრანსპორტო ოპერაციების მაქსიმალური რაოდენობა შეიძლება შეადგენდეს სამ ოპერაციას. ღორღის შესყიდვა განხორციელდება ქ. კასპის სასარგებლო წიაღისეულის გადამამუშავებელი საწარმოდან/საწარმოებიდან, ხოლო სატრანსპორტო ოპერაციების მაქსიმალური რაოდენობა დღის განმავლობაში შეიძლება შეადგენდეს ერთ ოპერაციას. თაბაშირის შესყიდვა მოხდება რაჭის ტერიტორიაზე მოქმედი თაბაშირის მომპოვებელი კომპანიებისაგან. თვის განმავლობაში დაგეგმილია მაქსიმუმ 8 სატრანსპორტო ოპერაციის განხორციელება.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოს ექსპლუატაციისას მოსალოდნელია ძირითადად საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წარმოქმნა. საყოფაცხოვრებო ნარჩენები განთავსდება ტერიტორიაზე დადგმულ კონტეინერებში და პერიოდულად გატანილი იქნება შესაბამისი სამსახურის მიერ მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ეტაპზე ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის. საწარმოს ექსპლუატაციის პროცესში ნიადაგის/გრუნტის დაბინძურებას შესაძლებელია ადგილი ჰქონდეს ნარჩენების არასწორი მართვისა და სატრანსპორტო ოპერაციების დროს ნავთობპროდუქტების ავარიული დაღვრის შემთხვევაში.

საწარმოო ტერიტორიაზე არ ფიქსირდება ხე-მცენარეები და ცხოველთა სახეობები. ტერიტორიის სიახლოვეს არ მდებარეობს დაცული ტერიტორიები და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე კასპის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. ამასთან სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაცია განთავსებული იქნა ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში. 2021 წლის 29 აპრილს სოფ. იგოეთში, ამბულატორიის შენობის ეზოში გაიმართა აღნიშნული სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა. სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საქმიანობის განმახორციელებელი კომპანიის შპს „მარკ გრუპის“, საკონსულტაციო კომპანია შპს „BS Group“-ის, კასპის მუნიციპალიტეტის მერიის და ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“ წარმომადგენლები და დაინტერესებული საზოგადოება. როგორც ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“ წარმომადგენელს, ისე ადგილობრივ მოსახლეობას ჰქონდა კითხვები სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით, რომლებიც ეხებოდა ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედებას, ტერიტორიის მიმდებარედ არსებულ სამელიორაციო არხზე ზემოქმედებას, პროექტის განხორციელების ადგილის ალტერნატივებს და სხვა საკითხებს. საჯარო განხილვაზე დასმულ შეკითხვებს უპასუხეს როგორც სამინისტროს, ასევე შპს „მარკ გრუპის“ და შპს „BS Group“-ის წარმომადგენლებმა. საჯარო განხილვის მსვლელობისას დადგინდა, რომ შპს „მარკ გრუპს“ მოწყობის სამუშაოების ნაწილი უკვე განხორციელებული აქვს, რასთან დაკავშირებითაც შენიშვნა გამოთქვა ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“ წარმომადგენელმა და ხაზი გაუსვა იმას, რომ აღნიშნული ფაქტი წარმოადგენს კანონდარღვევას. ამასთან აღსანიშნავია, რომ საჯარო განხილვაზე იმყოფებოდა საწარმოო ტერიტორიის უახლოესი მოსახლე, რომლის განმარტებითაც იმ შემთხვევაში, თუ საწარმო დაიცავს ტექნოლოგიური სქემით განსაზღვრულ პირობებს, შემარბილებელ ღონისძიებებს და საწარმოდან გაფრქვეული მტვერი არ იქნება მისთვის შემაწუხებელი საქმიანობის განხორციელების წინააღმდეგი არ არის.

სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის დასრულების შემდგომ მოხდა საპროექტო ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერება. საწარმოს დათვალიერებისას დადგინდა, რომ მოწყობის სამუშაოების ნაწილი კომპანიას უკვე განხორციელებული აქვს. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;

2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;

3. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.

4. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- დაგეგმილი საქმიანობის დეტალური აღწერა;
- პროექტის ფარგლებში უკვე შესრულებული და შესასრულებელი სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- საპროექტო ტერიტორიის აღწერა, საქმიანობის განხორციელების ადგილის საკადასტრო კოდი და GPS კოორდინატები Shp ფაილებთან ერთად;
- საწარმოს განთავსების ადგილის გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზი;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები, შესაბამისი დასაბუთებით მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივები, ობიექტის განთავსების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივები;
- დაზუსტებული მანძილები საწარმოს ტერიტორიიდან უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (მდებარეობის მითითებით), დასახლებამდე (სოფელი, ქალაქი), ზედაპირული წყლის ობიექტამდე;
- ინფორმაცია 500 მ რადიუსის საზღვრებში არსებული ნებისმიერი ტიპის საწარმოს და წარმოების შესახებ (მანძილებისა და საქმიანობის მითითებით);
- საპროექტო ტერიტორიის გენერალური გეგმა, შესაბამისი აღნიშვნებით და ექსპლიკაციით, სადაც დატანილი იქნება საწარმოს დანადგარები, ტექნოლოგიური მოწყობილობები, ინფრასტრუქტურული ობიექტები, გაფრქვევისა და ხმაურის წყაროები;
- საწარმოში არსებული და დაგეგმილი ტექნოლოგიური დანადგარების აღწერა, სიმძლავრე, წარმადობა, შესაბამისი სქემები, საპასპორტო მონაცემები;
- საწარმოს ტექნოლოგიური სქემის და ციკლის დეტალური აღწერა, შესაბამისი თანმიმდევრობით;
- საპროექტო ობიექტის წარმადობა და ფიზიკური მახასიათებლები;

- დეტალური ინფორმაცია ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების პრევენციის მიზნით გათვალისწინებული გამწმენდი დანადგარების (ტექნიკური პარამეტრებისა და ეფექტურობის) შესახებ;
- წარმოქმნილი მტვრის (ნარჩენი) კვლავწარმოებაში გამოყენების შესაძლებლობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- ინფორმაცია სახელოიანი ფილტრების შესახებ;
- ინფორმაცია საწარმოს საწვავით უზრუნველყოფის, გამოყენებული საწვავის ტიპისა და მოცულობის შესახებ;
- ინფორმაცია საწარმოს ტერიტორიაზე შემოსატანი ნედლეულის რაოდენობის შესახებ;
- ინფორმაცია საწარმოს ნედლეულით მომარაგების შესახებ. დეტალური ინფორმაცია ნედლეულის შემოტანის და პროდუქციის გატანის (სიხშირის) პროცედურების შესახებ, შესაბამისი მარშრუტის მითითებით და ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკი;
- ინფორმაცია ღამის საათებში (ნედლეულისა და პროდუქციის (შემოზიდვა/გაზიდვის)) ტრანსპორტის გადაადგილების აკრძალვის შესახებ; ინფორმაცია ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისათვის გამოყოფილი ავტოტრანსპორტის შესახებ;
- ამასთან გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკთან დაკავშირებით მუნიციპალიტეტთან კომუნიკაციის ამსახველი ინფორმაცია/დოკუმენტაცია;
- ინფორმაცია ნედლეულის დასაწყობების შესახებ;
- იმ შემთხვევაში თუ კომპანია საქმიანობის პროცესში დანამატის სახით გამოიყენებს რაიმე სახის ნარჩენს წარმოდგენილი უნდა იქნას დეტალური ინფორმაცია ნარჩენის კოდის, დასახელების და რაოდენობის შესახებ; ინფორმაცია მათი დასაწყობების შესახებ;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე მისასვლელი არსებული გზების შესახებ;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
- ექსპლუატაციის პერიოდში ელექტრომომარაგების შესახებ ინფორმაცია;
- ექსპლუატაციის ეტაპზე სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური და სანიაღვრე ჩამდინარე წყლების მართვის შესახებ;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულებისა და მისი გათვალისწინების შესახებ;
- ინფორმაცია ცემენტის საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის, სახეობის, სახიფათობის მახასიათებლების და მათი შემდგომი მართვის საკითხების შესახებ, ნარჩენების მართვის კოდექსის და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე აქტებით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებით;
- ნარჩენების მართვის გეგმა;

- საწარმოს ფუნქციონირების დროს შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის გეგმა;
- საპროექტო ტერიტორიის საკუთრების ან იჯარის ხელშეკრულების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე საწარმოს საქმიანობის ეტაპზე, ემისიები ნედლეულის მიღებისა და დასაწყობებისას, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში, ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა უწყვეტი ინსტრუმენტული მონიტორინგის დანერგვის საკითხები;
- ზემოქმედება ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისას შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრით (მათ შორის ტრანსპორტირებისთვის გამოყენებული გზების მორწყვის საკითხი);
- ხმაურის წყაროები და მათი მახასიათებლები, ხმაურის გავრცელებით გამოწვეული ზემოქმედება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები; ხმაურის გავრცელების დონეების გაანგარიშება და მოდელირება;
- ვიზრაციით გამოწვეული ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგზე და გრუნტის ხარისხზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება ზედაპირულ და მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საშიში გეოლოგიური პროცესების (არსებობის შემთხვევაში) შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის ექსპლუატაციის პერიოდში, პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- შესაძლო ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;

- საწარმოს ექსპლუატაციის და ნედლეულის/პროდუქციის შემოტანის-გატანის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია; შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
  - **ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ რისკებზე საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი კონკრეტული შემარბილებელი ღონისძიებები;**
  - კუმულაციური ზემოქმედება 500 მ-იან რადიუსში არსებული ობიექტების გათვალისწინებით და ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის, მათ შორის ატმოსფერულ ჰაერზე, ხმაურზე, სატრანსპორტო ნაკადებზე და სხვა (სრულყოფილად იქნეს შეფასებული მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე და სოციალურ გარემოზე);
  - შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
  - განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი, სადაც ატმოსფერულ ჰაერში ემისიების და ხმაურის გავრცელების მინიმუზაციის მიზნით ყურადღება გამახვილდება ატმოსფერული ჰაერის და ხმაურის ინსტრუმენტულ მონიტორინგზე, საკონტროლო წერტილების (საწარმოს ტერიტორიაზე, უახლოეს დასახლებასთან), მონიტორინგის სიხშირის და მეთოდის მითითებით;
  - საწარმოს ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა, Shp ფაილები);
  - სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
  - გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- ❖ ვინაიდან საწარმოში დაგეგმილი მოწყობის სამუშაოების ნაწილი უკვე განხორციელებულია, გზმ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იქნას ობიექტზე არსებული რეალობის გათვალისწინებით;
- ❖ გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს შპს „მარკ გრუპის“ მიერ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილ კასპის მუნიციპალიტეტში, სოფ. იგოეთში ცემენტის წარმოების პროექტზე **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი, შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.